

PLANINARSKI VJESNIK

SA VELEBITA.

(Nastavak.)

Za jednodnevne izlete s primorja (ili s ličke strane), gdje se u većini sela i gradića može dobiti pristojan konak i opskrba, traži se mnogo napora i ustrajnosti, jer su najveći gorski vrhunci, s kojih se pruža opsežan vidik, položeni ponajviše u središtu, a prevaliti u jednom danu n. pr. s primorske strane 1500—1700 m. na sunčanoj pripeci, po onim oporim, kamenitim lazovima i gotovo svuda bez izvor-vode, pa se još isti dan vratiti na konak, nije laka stvar, a na nekoliko dana za redom malone nemoguća. Ovakovi usponi iziskuju 6—10 sati ustrainog hoda, a natrag po prilici za jednu trećinu manje.

Ako tko želi provesti nekoliko ugodnih dana na Velebitu, preporuča se, da za boravak, dotično noćenje odabere stalno koje naselje, kao n. pr. Krasno (Samardžija selo), Stirovača, Oštarija, Velika Paklenica, Mali Halan, otkle se mogu poduzimati izleti na bliže vrhove bez osobitog napora. U svakom drugom slučaju, naročito, ako višednevni izlet poduzimlje nekolicina njih, a u predjele, koji su od stalnih naselja odaljeni, bit će za sigurnost konačenja najbolje, da se ponesu sobom šatori (slični vojničkim). Vodič s jednom mulom za prenos prtljage može se naći gotovo u svakom mjestu uz cijenu od 4—5 kruna na dan i uz opskrbu.

Poteškoće konačenja snašle su i kneza Borellija, kada je pred par godina sa svojim rudarskim stručnjacima tražio rudu na Velebitu, pa mu je na mjestima jedini izlaz bio, da u tu svrhu sagradi male kućice. Takova jedna kućica nalazi se povrh Močila, na prevali Groblje izmed Crnog Vrha i Škiljine kose (na karti Močila pieč), na visini od kojih 900 m., a druga na Ivinoj Vodici. Ove su kuće sazidane od kamena, od prilike 5 m. duge, 2½ m. široke i 2½ m. visoke, pokrivene daskom, a ova opet ljepenkom. Na obima su vrata i vratnice dignute i u kuću položene. U potonjoj se nalazi još oštećen štednjak, i uz zid uske drvene priče na zajedničkom stalku tako, da su ležaji (za trojicu njih) položeni jedan nad drugim kao u brodu. Ove kuće stoje sada zapuštene i idu u susret svojoj propasti, a to će se zbiti tim prije, što su otvorene i izložene nepogodi vremena, naročito sniježnih zameta. Osim toga znadu u njih zatjerati pastiri blago, kad u planini udari nevrijeme, pa je ona na Močilama već skroz onečišćena. Kuća na Ivinoj Vodici sagradjena je na putu, što vodi s primorja iz Selina preko najviše velenbitske kose u Raduč (i Medak), a leži na visini od kojih 1200 m., izmed vrhunaca, označenih na karti sa 1253 i 1571. Ova bi kuća mogla dobro poslužiti planinarskim svrhama, jer leži tik malog vrela (Ivina Vodica), u blizini najviših velenbitskih vrhunaca, te se n. pr. može odatle za 2 sata lako uspeti na Sv. Brdo. Udaljena je od Selina kojih 7 sati, a od Dujma Kneževića (Vel. Paklenica) oko 3 i pol sata hoda. Prikladnost te kućice za planinarske svrhe pala je u oči i šumarskom natpovjereniku iz Benkovca g. Odlaseku, pod čiju upravu spadaju dalmatinske šume pod Velebitom. Ovaj je ljubitelj planinarstva odlučio obratiti se na predsjedničtvu planinarskog društva „Liburnija” u Zadru, da se stavi u sporazum s vlasnikom, knezom Borellijem, kako bi tu kuću prekupilo i uredilo, da bude prikladna za planinarsko konačište. Želimo, da nastojanje g. Odlaseka bude doskora okrunjeno uspjehom. Tome se možemo nadati to više, što je kuća napuštena, pa se može od rodoljubnog kneza Borellija očekivati, da će kuću, ako i ne možda darovati, a ono uz neku odštetu rado društvu odstupiti, a u drugu ruku, što se samo predsjedništvo bratskog društva „Liburnije” već nekoliko godina trsi, kako bi na Velebitu stvorilo neke planinarske uredbe, koje bi olakšale posjećivanje ovih planina, te boravak na njima učinile udobnim i ugodnim. Sada mu se evo nadaje najbolja zgoda, a jamačno će se svi ljubitelji planina obradovati, ako ovo bratsko društvo u svojem nastojanju doskora uspije i s tim položi osnovni kamen intenzivnjem razvoju planinarstva u ovom najlepšem kraju Velebita.

S pohoda na Velebit pred 4. dotično 2 godine, donio je naš odbornik V. Cvetišić obilan broj uspjelih fotografskih snimaka, te su nekoje od ovih, otisnute u „Planinarskom Vjesniku” „Vijencu”, pobudile zanimanje ne samo planinara nego i slikara umjetnika i profesora prirodoslovaca. Ponukani time, poduzeće njih osmorica (tri prirodoslovca, tri slikara i dva planinara) drugom polovinom srpnja pr. god. zajednički izlet na Velebit i tuj probora više oko dva tjedna. Dok su se profesori bavili proučavanjem faune i flore u okolini Vel. Paklenice, Dolaca, Vaganskog Vrha i dr., a slikari svojim kistom crtali ljepote ovog kraja, dotle smo nas dvojica planinara snimali fotografski zanimljivosti ovih planina i markirali putove. Susretljivošću g. Odlaseka u Benkovcu noćismo nekoliko dana u šumarskoj kući u Vel. Paklenici, a osim toga nam je bila za slučaj potrebe stavljena na raspolaganje i šumarska kuća u Gornjoj Bukvi. No veći dio vremena noćismo na Docima u donesenim šatorima. Put na Velebit vodio nas iz Zagreba željeznicom na Rijeku, a odavle parobromom (pruge Rijeka-Obrovac) u Vinjerac, otkle nas

je vozar (Niko Žmikić) prevezao ladjicom na jedro (za pol sata uz cijenu po osobi od K r.—) u Starograd pod Velebitom, koji je bio ishodištem ovog našeg pohoda. Tuj se može dobiti uz umjerene cijene dobar konak i opskrba kod braće Veršić.

Iz Starog grada vodi gornjom stranom sela uz vrtove i gromače laganim usponom kamenit, opor put do skupine kuća Marasovića. U blizini ovih kuća zakopan je medjustabla hajdučki harambaša Čavlin, kojega su kod Perne Grede ustriješili u potjeru izaslani vojnici pred kojih 40 godina i četu mu raspršili. Od Čavlinovih hajdučkih drugova živi danas još jedan, nastanjen pod velebitskom Planom; slovi kao vrijedan i pošten čovjek, koji si je marljivim radom stekao priličan imetak. Ni po njegovu izgledu ni po razgovoru ne bi mogao zaključiti, da je za mladih dana, dospjevši s voljom ili nevoljom u ovu romantičnu četu, bio strah i trepet stanovnicima. Vrata njegove kuće vazda su strancu otvorena, pa se tim gostoprivstvom poslužio već mnogi putnik na Velebit. Jedna predsoba s priprostim ležajem i sobica s dvije na seljačku uredjene postelje služe u tu svrhu, i onaj, koji može podnositi stajski vonj, što se uvlači kroz malen i jedini prozorčić te sobice s otvorenog torna, smještenog uz samu kuću, osjeća se tuj dobro spremljenim.

Ali se iz Starog grada (od Veršića, kod crkve Sv. Gjure) može znatno boljim, no nešto duljim putem do kuća Marasovića. Zato treba da udariš glavnim putem uz obalu oko 20 časova, a onda odvojkom na lijevo, prema sjeveru, u pravcu Vel. Paklenice, koje korito već ti se tuj stane otvarati. Od kuća Marasovića par časova nizbrdo i eto te k prvim stijenama, što zatvaraju mrtvo korito bujice, koje je ovdje u početku dobrano široko. Ovo mrtvilo ukazuje ti se još potpunijim, kad posmatraš ono golo okolišno stijenje, pa uz suho korito zaredom nekoliko besposlenih mlinova, koji su redovno od rana proljeća osudjeni, da počivaju, dok ne udare jesenske kiše i dovadaju s brdinom i gudura toliku masu vode, da je podzemne šupljine ne mogu ni do utoka u more prozdrijeti, i najposlije niz mlinskih mirina uz korito, u kojima je negda bilo žurbe i buke, da budne palente, a koje je na ovaj tužni pokoj spravila što bijeda one goljeti, što silan elemenat bujice, kojega se tisućljetnom razornom djelovanju imade bez sumnje pripisati i postanak kolosalne ove provalije. Pri ulazu u nju na prvoj stijeni na lijevo započesmo označivati put. Napis crvenom bojom: Velika Paklenica, H. P. D. 1911. s dometnutom strjelicom označuje smjer puta, koji je ovdje doduše jedini, ali će po ovoj oznaci biti planinaru razumljivi kasniji znakovi na nekim raspućima, kao kod onoga na Jurlinu i na Došenove njive. Lijep širok put, što ga je šumska uprava pred kojih osam godina sa znatnim troškom izvela, nastavlja laganim usponom uz korito bujice, čvrsto je podzidan, a mjestimice, gdje prijeti opasnost, da bi jake kiše kroz postrane jaruge navaljale na nj kamenje, te ga razrovale, dobro je popločan. No tuj i tamo ni čvrste brane preko strmih voderina ne moguće zaustaviti odrona, pa je naći na putu navaljanih gromača, koje ga mjestimice i razrovaše. Što dalje, to provalija biva sve uža i nakon pol sata hoda stisne se već postrane klisure tako, te ti se čini, da provaliji nema nastavka. Put se ovdje prilegao k samom koritu bujice, a od njega ga na jednom uzanom mjestu dijele čvrste, do par metara visoke zidine. Po znatnom oštećenju ovih zidina možeš prosuditi, kakvom snagom znadu ovuda navaliti divlji valovi bujice. Put se zatim uspinje sve jače, na mnogo je mesta posvema razoren tako, da su si seljaci morali utrti postrance posebne staze, a gdjegdje i navaliti veliko kamenje, da u slučaju vode mogu onuda proći. No kad Paklenica osobito jako nabuji, nema prolaza kroz nju. Počućno stijenje kao da se odsele na očigled sve jače uzvisuje, osovluje i međusobno primiče, pa iz ovoga kaosa od stijenja, pećina i urušenog kamenja ne vidiš na mjestima drugo, do li nad sobom nešto plavetnog neba i oko sebe raspucane, strahovite hridine, koje se s više stotina metara okomito sunovratile, tvoreći divske bedeme, a po gdjekad se opet na užas nadvile, pružajući skloništa divljim golubovima, kojih je tamo uvijek naći.

(Nastavit će se.)

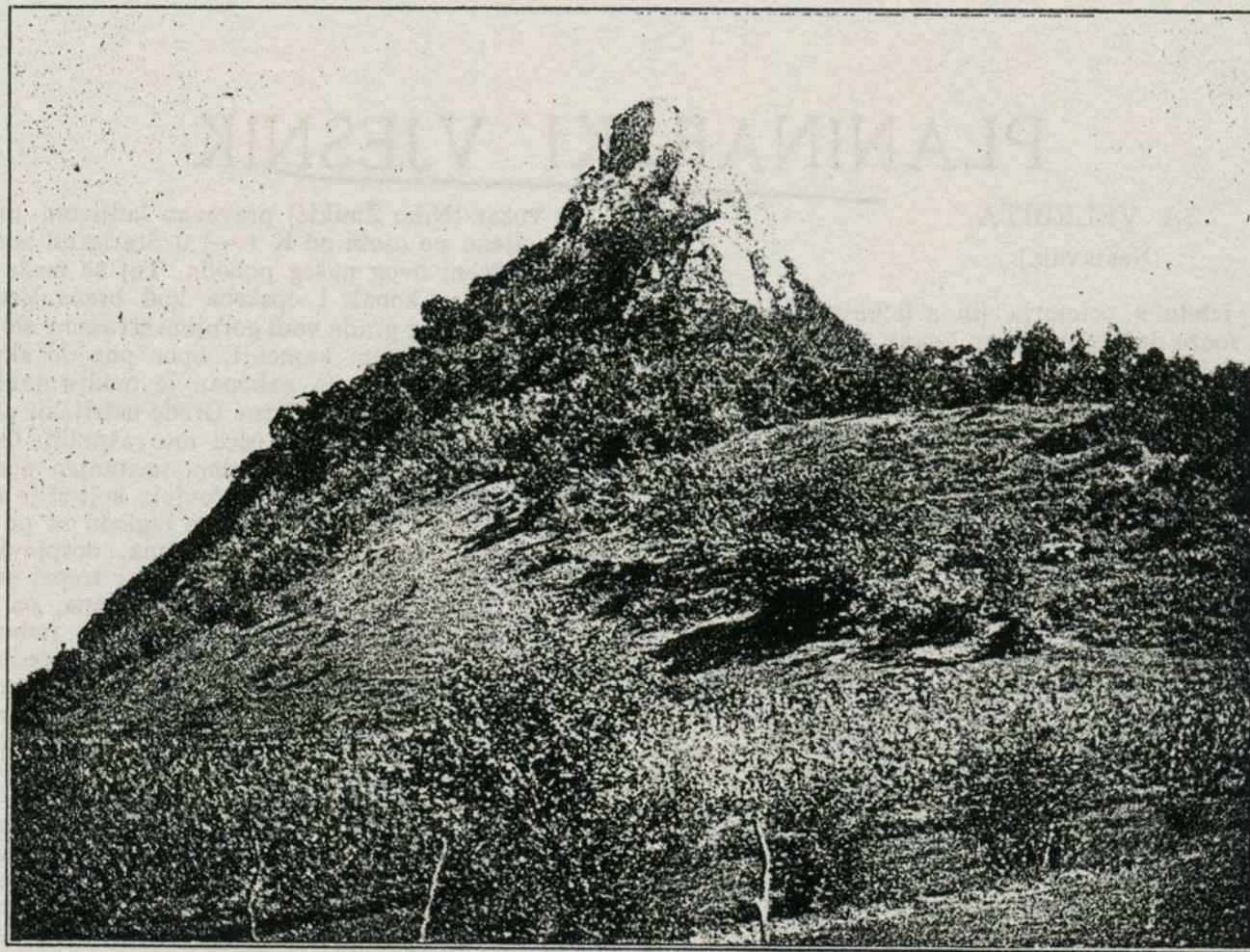
OZEBLIN

NAPISAO dr. FR. TUČAN

(Nastavak.)

Negdje pred suton, kad se sunce sprema da zadje za zelene glavice Zrinjskih kosa, eto, gdje dospiesmo vlakom do Novoga. Tipično mjesto bosanske krajine sa onim karakterističnim munarama i trošnim čardacicama, u kojima životari naš narod. Jedva da si stupio na tlo novljansko, već te sa svih strana opkoliše kiridžije „Turci”, nudeći ti svoja kola, da te odvezu, kud samo zahtijevaš. I poznadu ti ljudi svakoga, koji je potreban kola, pa se vrzu oko njega, kao pčele oko meda; salijeću ga svojim ponudama i ne puštaju ga, dok se ne pogode. A pogodiš se lako, jer nema valjanijeg čovjeka od našeg muslimana.

— Hoš u Liku, gošpodine? — pita jedan kozičavi, nabivši masni

OKIĆ KOD SAMOBORA

SNIMIO VJEK. CVETIŠIĆ

VELIKE PEĆINE (KOD RAVNEGORE)

SNIMIO DR. P.

ses na zatiljak, — ajd' ja ču te odvesti, šta se tu pogadjaš s tima, pusti ih, prevar'će te . . .

— Ti 'š prevar'ći! — graknu na kozičavog sa svih strana, al on ne mari nego samo nastavlja:

— A u mene su konji dobri, najbolji i fijaker mi je novi, u Zagrebu sam ga kupio, hiljadu kruna sam dao za njega. Sa mnom se voze svi rajsenderi, po Lici, Dalmaciji. Ajde da te odvezem do Lapca.

— Nemoj s njim, konji su mu slabi; ni do Krupe ne će dovući, — odgovaraju me drugi.

— Fijaker mu ne valja, stari je.

— Evo, vidji valaj, je li stari, vidji jesu l' konji zašto, — energično se nudja kozičavi pokazujući na svoj dvopreg, što tu pred kolodvorom med ostalim dvoprezima čeka. — Evo sa 'š vid' t' . . . i već htjede da zasjedne u kola, pa da potjera konje. Zaustavim ga, i zapitam, što traži do Bihaća.

— Je l' do Bihaća? A reko si da 'š u Lapac. Pa dobro, meni je svedno, do Bihaća il' do Lapca. Al' ja bi mogo i do Lapca. Pogledaj, fini fijaker, konji čili i do Knina bi te dovezo. Ho'š do Lapca? A ti baš hoćeš do Bihaća, e pa dobro. Ono znaš, da se voziš automobilom, platiti 14 kruna, a još je s tobom jedan, pa i on bi moro platiti 14 kruna, a to je, boga mi, 28 kruna. Pa onda, znaš, u automobilu se jako trese. Bolje, bolje ti je u fijakeru. Dakle znaš što? Vas čete dvojica platiti svaki 8 kruna i, evo, na uzmi kaparu. — I on pruži 2 krune.

— Što, zar 16 kruna do Bišća? — viču ostali kiridžije. — A ja bi jeftinije vozio! Ja bi za 14 kruna.

— Ah, pusti ih, ne slušaj ti njih. Kakvi su njihovi konji? Na, evo tebi kapare, i ja ču tebe za 14 kruna voziti.

I mi se tako pogodismo, te čemo jutrom u Bihać, ali moramo malo podraniti, jer je do Bihaća jedno 60 kilometara.

Pred zoru se stala dizati magla i prekrila Pounje ravno. Hladno je. Našeg kiridžije još nema. Tek oko šest sati začuje se kroz čaršiju zveket zvonaca i drndanje kola. To je on. Posjedasmo u kola, pa pojurimo uz Unu. Vjetar, oštar, hladan udarao je u lice i podizao s ceste bijelu prašinu. No kad se iza brda pokazale sunčane zrake, vjetar je stao jenjavati, magla lagano iščezavala i domala ograniči vrući ljetni dan sa ugodnim lahorom, što je dopirao k nama s Une.

Brzaju konji jednolično, kola drndaju po prašnoj cesti i mi se sve više odmičemo uz Unu, odmičemo ovim pustim krajem krvave krajine. Lijepa ova uzana dolina, što se utisla izmed oviših brda, ma da plodonosna, slabo je napućena. Ne vidiš tu naselja čovjekovih, naših sela, kako si vičan gledati po širokoj Posavini i Podravini. Sve je tu pusto. Tek tu i tamo zapaziš po koju kućicu, pa i ta se povukla gore na brdo, scúurila se tamo, da zaštiti pod krovom svojim sačinitelja svoga. U lijepoj ovoj prirodi bolno osjećaš bijedu naših ljudi, koja se u ovoj pustoši još jače doimlje. I kud se god kreneš, kamo god pogledaš, svagdje nalaziš samo bol, muku. Eno tamo uz obalu na onoj ravnoj njivi, gdje se zazelenio kukuruz mladi, okapaju ljudi i žene. Muslimani su, pa im žene odvraćaju lice od prolaznika, da ne povrijede adeta svoga. Prepaćena ona suha lica, pogrbljene pleći i izderana, zamazana odjeća, koja im krije izmučeno tijelo, odbija čovjeka, u njemu se budi čudjenje, i gotovo da bi uskliknuo, to li je čovjek, to li je najljepši stvor u prirodi! A kad se sjetiš, da su ta degenerirana bića braća i sestre tvoje, onda bi najradije pobegao, odavle, da ne vidiš svega toga. I zato si sretan, kad u pustoši ovoga kraja ne vidiš oko sebe ništa, doli onih šumovitih brda, kad ne čuješ ništa, do li šuma brzoteke Une.

Što se više odmičemo od Novoga, to sve više zalazimo u planinski kraj, to okoliš biva sve milovidniji. Una poprima karakter prave gorske rijeke ističući se omanjim slapovima i brzajući preko kamenih gromila. I dolina se unska jako suzila. Zalazeći ovako gotovo nezamjetljivo med bosanske planine, eto nas oko deset sati u prvom ovećem mjestancu pounjske krajine, u Otoci. Zaustavio se tu naš kiridžija, da mu konji malo odlanu, i da im poda nešto zobi, pa da onda za jedno pol sata krenemo dalje prama Krupi, kamo kamo prisjeti oko podneva.

Otoka se lijepo smjestila baš na samoj Uni, koja je sa svih strana optječe. Mjestance je to muslimansko, u kom te do dosade uznemiruju cigani-prosjaci. A strašni su to nevoljnici. Leže tu kraj ceste na hrpi sijena, jedni guravi, drugi kljasti, pa čoravi, nijemi i ko bi sve izbrojio njihove tjelesne mane. Vrzu se oko tebe pružajući iskrivljenu ruku ili krevanje lice, očito potencirajući nakazu svoju, da pobude samo što više samilosti. Jedna starica, pognuta tako da tvori sa trupom i nogama pravi kut, vuče se za tobom gotovo gola, mucajući jezikom neke nerazumljive glasove, pa kad joj dadeš kakav darak, otetura opet na svoju hrpu sijena i tu čeka na novog prolaznika. Gadan prizor.

— Žuri se, Huso, — velim našem kočijašu, — kasno čemo u Krupu, a velim to samo zato, da ne vidim onih nesretnika, što bi imali biti ljudi.

— Pa skoro čemo, dok se samo konji nazoblju, — odgovara Huso pijući kavu u hanu.

A kad je sve bilo u redu, ostavismo Otku prešavši na lijevu obalu Une, pa povezmosmo prama Krupi. I opet uz Unu samo pusti kraj.

Sunce je stalo neobično žestoko pripicati, lahor je posve prestrio i poče se širiti omara, sparina. Konji su monotono udarali o cestu, kola dosadno drndala, jedino šum Une oživljavao je nesto veselije našu vožnju. Znojni, prašni prisjesmo u Krupu baš na ulicu.

Krupa je gradić, komu Una podaje osobiti čar. I taj džep riječku čovjek bi promatrao sate i sate i nalazio bi u tom pronađenju užitka, opojnosti. Izmed onih vrba i jošića vere se hladna voda strjelohitno, sad udari amo, sada tamo, odskače bacajući bistre kapljice u vis, škropeći zelen-lišće vrba i jošića. A oni trošni mlinovi, što se ljljaju na studen-vodi, kao da će se sad na srušiti, ističu se osobitom slikovitošću i čovjeku je žao što ne zna kistom baratati, da tu sliku prenese na platno. Kako je lijepa priroda!

Nekako oko tri sata posjedasmo opet u kola, pa se požurimo prama Bihaću, kamo kanimo još za dana prisjeti. Ostavismo dolinu Une, uspinjući se lagano na jedan plato, da zadjemo tako u tipičan kraj našega krša, u kraj vapnenih i dolomitnih stijena i klišura, u kraj, gdje ne čuješ više romon potoka. Put je taj od Krupe do Bihaća prilično monoton i ne zaokuplja čovjeka. Voziš se tako tim pustum krajem, voziš dugi, dugi, a ono na jednom sa svih strana kao aveti kake, stanu da se pomaljaju glave visokih planina. Sparina jako pritisla, nebom se stale gomilati oblačine, pa se crne, sablasne motaju oko vrhunaca planina, da ih do mala zaviju u gustu maglu. Bit će oluje. Konji, kao da su sustali, sporije voze, pa se čini, da ne čemo tako skoro do Bihaća.

— Pa nije još daleko, sa 'čemo, — ohrabruje nas Huso. — Eno, vidiš tamo dolje pod onom kosom, tamo je Bišće. A ono tamo daleko, ono je Petrovo selo. Šta sam ja puta tamo bio! A na onom vr'u nisam bio. Ono je Plišivica, a tamo iza nje, tamo su Plitvička jezera. I na nji sam već vozio gospodu. Lijepo je tamo, boga mi. Ja vas mogu i tamo odvesti, ako čete!

I tumači i priča Huso, kad najednom, a ono baš od Plješivice zatutnji muklo. I vjetar je počeo duvati.

— Bit će oluje, Huso!

— Moglo bi biti; sporno je, — i Huso potjera konje, a oni brže poteškoše, kola jače zadrndaše.

Gotovo, da se sumrak spustio. Kaplja kiše, jedna, druga, stade se spuštati, a u to pod nama u dolu iznikoše minareti — mi smo pred Bišćem, našim današnjim ciljem. (Nastavit će se).

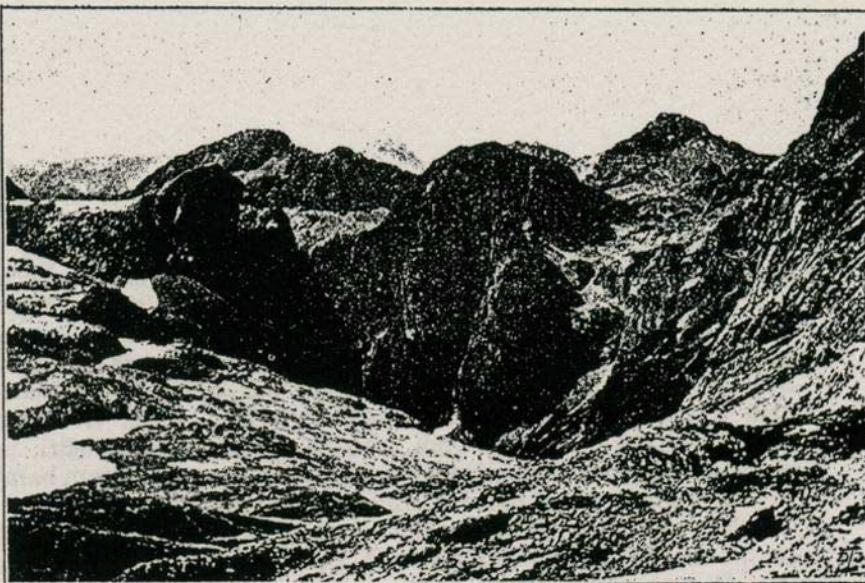
PLAĆINARSKE VIESTI.

PLANINARSKA KUĆA NA SLJEMENU. Čim je 16. prosinca prošle godine planinarska kuća na Sljemenu prešla posve u ruke i upravu hrv. planinarskog društva, upravni je odbor stvorio zaključak, da će kuću očistiti, popraviti i uređiti prama planinarskim zahtjevima. Da se uništi razna gamad, koja je u posljednje vrijeme odbijala planinare od noćenja u toj kući, zapalile se šipke šumpora u svim sobama i kroz tri dana sve su prostorije ostale zatvorene, da se to sigurnije svi zareznici i bacili unište. Iza toga se pristupilo popravku nutarnjih prostorija. Uredjene su najprije sobe opskrbničke i kuhinja, u kojoj je posve popravljen štednjak, stijene olijene i strop ožbukan. Sada su i sobe opskrbničke i kuhinja dobile posve drugo lice. Poslije toga su se stale popravljati, žbukati i bijeliti stijene i stropovi u gornje dvije sobe, od kojih je veća soba posve gotova, a manja nad kuhinjom sad se dogotavlja. Poslije toga će se uređiti prostorije na tavanu za zajedničko ljetno spavaliste, ako bi bila tolika navala, da ne bi svih putnici mogli dobiti ležaj u dvije sobe prvoga kata. Ujedno će se pregraditi zahodi sa novim ulazom od stubišta i namjestiti novi kloseti. Isto će se tako uređiti stan u donjoj društvenoj kući kraj stana g. Maruzzia. Sadašnja velika soba pregradit će se u dvije sobe, tako da će moći ljeti jedna cijela obitelj u njima stanovati. Na stražnjem prozoru opskrbničke stana namještene su čvrste rešetke radi zaštite od provale, a na podrum imaju doći željezna vrata. I rešetke i ta željezna vrata badava je izradio zagrebački bravarski majstor g. Ambroš, koji je poznat kao prijatelj planinarstva i vjeran član hrv. planinarskoga društva. Naše društvo duguje mu veliku zahvalnost za ovu rijetku pažnju i pozitivnost.

I okolina planinarske kuće dobit će po svoj prilici ovoga proljeća novo lice. Gradska općina, koja u novije vrijeme pokazuje hvale vrijednu sklonost planinarima i našemu društvu, namjerava proljetos provesti kanalizaciju cijele okoline oko planinarske kuće. Izvede li se ta namisao, vrijednost planinarske kuće znatno će porasti, osobito u higijenskom pogledu, pa će ona dobiti još veću privlačivu snagu za gradske izletnike i prijatelje gorske prirode.

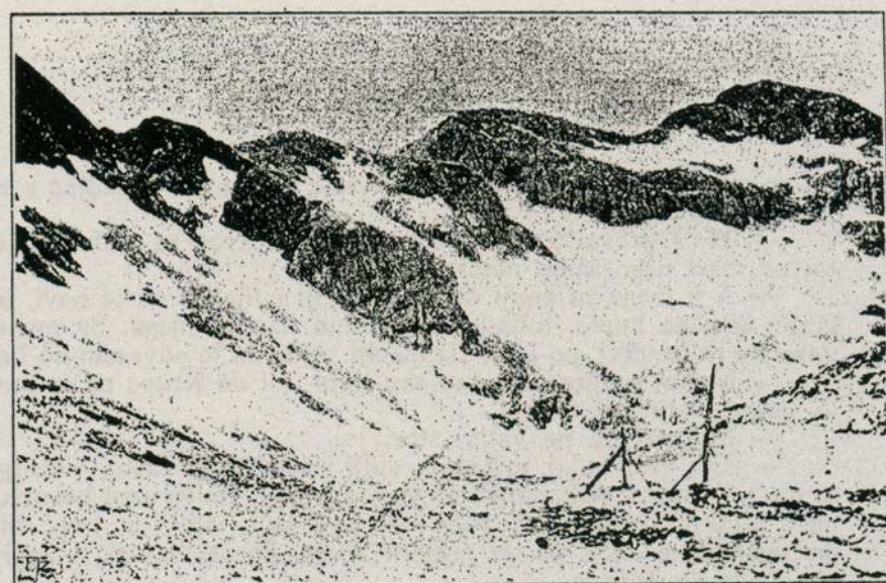
Kad se posve uređi i popravi kuća i donji stan, društvo će tijekom proljeća podići pred kućom prostranu verandu, da se ljeti omogući izletnicima boravak na svježem zraku i da se uz to zaštite od kiše i nevremena. Gradsko je zastupstvo već dozvolilo stabla iz gradske šume za gradnju te verande i za eventualnu gradnju nove nuzgrade, koja bi poglavito imala služiti za noćenje.

Čim se posve uređi kuća, upravni će odbor odrediti stalni kućni red, kojega će se morati držati svaki posjetnik planinarske kuće, članovi i nečlanovi. Po tom se kućnom redu medju ostalim određuje prisupnina za nečlanove sa 20 fil., dok članovi i djaci imaju besplatan ulaz. Ove je godine posjet planinarske kuće znatno porastao. Po

POGLED SA TRIGLAVA PRAMA SJEVERU

SNIMIO VJEK. CVETIŠĆ

POGLED NA VRH TRIGLAVA

SNIMIO VJEK. CVETIŠĆ

nedjeljama, osobito ako ima snijega, znalo se skupiti u obnovljenoj planinarskoj kući po više desetaka (do 60) planinara, športaša i drugih gradskih izletnika, tako da se je na takve dane i u ovo zimsko doba gotovo činila pretjesnom sadašnja planinarska kuća. Prostor pred kućom, ako ima snijega, zgodan je za vježbanje u sanjkanju na skijima i više nedjelja tu su se sanjkali članovi „Hrvatskog akademskog sportskog kluba”.

Naša gora i zimi sve više oživljuje gradskim svjetom, dok je još prije nekoliko godina bila u to godišnje doba gotovo pusta i prazna. Nedavno se pače imala držati prva utrka „Haška” u sanjkanju na skijima od Sljemena do Kraljičina zdenca, ali je južno vrijeme i kiša osujetila ovu zanimljivu utakmicu, koja bi opet bila mnogo gradskog svijeta izmamila u goru.

PREDAVANJE O HRVATSKIM PLANINAMA. Na poziv pučko-prosvjetnog odbora grada Karlovca, koji priredjuje redovna pučka predavanja u tamošnjoj gradskoj vijećnici, držao je dne 28. siječnja potpredsjednik hrv. planinarskog društva prof. Josip Pasic predavanje o hrvat. planinama s pomoću skioptičkih projekcija. Predavač je najprije govorio o planinarstvu uopće, o razlici medju visokom i blagom turistikom, pokazao razliku izmedju visokih Alpa i naših pitomih planina s pomoću 15 slika sa Triglava i Mangarta, pak sa Rišnjaka, Viševice, Učke i Velebita; a onda zaredao Gorskim kotarom i drugim hrvatskim gorama. Počeo je sa Klekom i prikazao u 6 slika najznačajnije prizore sa te zanimljive planine; zatim je prikazao uspon na Rišnjak, njegov impozantni vrh i glavna mjesta u njegovoj okolini sa 8 slika. Potom je opisao uspon na Bjelolasicu sa 2 slike, izlet na Viševicu sa 6 slika, uspon na Medvedjak sa 5 slika, izlet na Učku sa 15 slika. Poslije Učke došle su na red slike sa sjevernog i južnog Velebita. Opis sjevernog Velebita popratio je sa 13 slika (Rajinac u 4 slike, Senjska Draga, Strogir nad Jablancem, Stirovača, Šatorina, Alan, Kozjak itd.), a sa južnog Velebita pokazao je 7 slika (Paklenica, Dolci, Jelovac, Buljma, Babin vrh, Vaganski vrh itd.). U svem 77 slika sa hrvatskih planina.

U drugom dijelu predavanja predavač je u kratko opisao zimu u hrvatskim gorama, napose u Gorskem kotaru, na Sljemenu, Plješivici i drugim samoborskim gorama. U 7 slika je prikazao, kako radnici odgriju snijeg sa zametene željezničke pruge na visokim mjestima Gorskog kotara, a u 8 slika predočio je zimske prizore iz istoga Gorskog kotara, kako željeznički vlak zapinje u snijegu i kako se odgrće snijeg, da može nastaviti put. Sa Sljemena je predočio prizore zimskog sporta (sanjkanje na skijima) i zimskog planinarenja u 10 slika, a sa Plješivice, Oštrelja, Palačnika u samoborskim gorama pokazao je u 10 slika razne prizore zimskog sporta, napose sanjkanje na ručnim saonicama i na skijama. U svem 35 zimskih slika ili ukupno 112 slika. Te su slike snimili hrvatski planinari gg. Vjek. Cvetišć, D. Frković, dr. M. Kiseljak, I. Poljak, A. Stiasni ml. i Rudolf Zikmundovsky, a diapositive je većinom izradio poznati vještak g. Rudolf Zikmundovsky, nadalje gg. dr. M. Kiseljak i Josip Poljak, kojim treba zahvaliti, što je došlo do ovog prvog predavanja o hrvatskim planinama s pomoću skioptičkih projekcija. Karlovačko je općinstvo pokazalo mnogo zanimanja za to predavanje i dupkom napunilo gradsku vijećnicu.

Predavač je sjutradan, dne 29. siječnja, ponovio to predavanje

u kinematografu Čirilo-Metodskih zidara u Zagrebu članovima literarnog obrazovnog društva „Osvita” gornjogradske gimnazije. No na žalost na tom predavanju su morale izostati slike sa sjevernog Velebita, jer se poradi ovećeg opsega nijesu mogle udesiti za projekciju na kinematografskom aparatu. Predavač kani slično predavanje držati članovima „Hrv. planin. društva”, a eventualno i širem općinstvu.

UDOBNNA SVRATIŠTA. U ovom je vjesniku više puta istaknuto, da se u nas turistički promet može samo onda razviti, ako se uz ostalo poboljšaju općene planinarske uredbe i napose podignu udobna svratišta i skloništa u našim planinskim krajevima. U tom pogledu može nam služiti uzorom medju ostalim Franceska, u kojoj je porast i napredak turističkog prometa usko vezan se razvojem planinarskih uredba i napose s podizanjem udobnih svratišta.

Putnik u Franceskoj dobiva malo ne posvuda dobru i tečnu hranu, jer su Francezi rodjeni sladokusci, pa se od vajkada onđe dobro jede i pije. Ali stanovi i svratišta bili su u Franceskoj do nedavna prilično nečisti, neudobni i nezdravi. Tomu je sada doskočio francuski turistički klub, koji broji oko 125.000 članova, na praktični način. Izdao je i po svoj zemlji rasturio mnogo malih brošura, u kojima se opisuje, kako se mora urediti moderno svratište, kako treba da su sobe čiste, zračne i jednostavno uredjene; koje je pokućstvo najzgodnije i najjeftinije i kako treba kod namještanja paziti na higijenske propise i praktične potrebe. No klub je pošao i dalje i priredio izložbe takvih soba i namještaja, da se svratišti na svoje oči uvjere o podesnosti takve reforme. Uz to je dijelio novčane potpore onim vlasnicima svratišta, koji su voljni bili da prema uputama kluba urede svoje stanove, ili ih nagradio diplomama i počasnim medaljama, uvrstio u popis klubskih svratišta i osim toga njihova imena pohvalno istaknuo u putopisnim knjigama. Klub u prvom redu traži, da bude uredaj stana jednostavan i čist. Takvih svratišta ima danas u Franceskoj 4000. Članovi francuskog kluba uživaju sružene cijene u takvim svratištima. Stanovanje i opskrba u tim svratištima razmjerno je jeftina. Otkad se podižu takova svratišta, turistički se promet u Franceskoj bujno razvija i vlasnici modernih svratišta prave izvrsne poslove. U taj primjer neka se ugledaju i naši poduzetni ljudi u gorovitim krajevima.

POGODNOSTI NA SAMOBORSKOJ ŽELJEZNICI. Prometna uprava lokalne željeznice Zagreb-Samobor podijelila je članovima hrv. planinarskog društva ove pogodnosti: God. 1912. mogu članovi hrv. Planinarskog društva uz predočenje društvene iskaznice iz Zagreba u Samobor ili obratno u 2. razredu cijelom voznom kartom 3. r. (80 fil. odn. K 1.40 za tamo i natrag) a u 3. razr. sruženom kartom 3. r. (60 fil.) putovati. Osim toga mogu prigodom izleta u Samobor za tjeranje zimskog športa ručne saone i skijere besplato sobom ponijeti, nu pri tome ne smiju se ostali putnici uznemirivati. Ručne saonice i skijere mogu dakle članovi s obzirom na prepomenuti uvjet te u koliko za to mijeto imade u osobne vozove, perone i pošt. vozove smjestiti. Za skupnih izleta brojnijeg društva jednim vlakom bilo bi poželjno, kad bi se postaja 1—2 sata prije ustmeno ili telef. obavijestilo, da se za ručne saonice i skijere poseban pokrit teretri voz u vlak ukopča. Razumijeva se, da će posjednici športskih potrepština imati sami iste u vozove smjestiti i vaditi, pak da uprava željeznice za izmjenu, oštećivanje, gubitak ili ine štete ne odgovara. — Poslovni upravitelj: Kamler.